

Referentiekader naar aanleiding van het rapport van de Commissie Conglomeraatvorming Pensioenfondsen

Achtergrond

Eind 2002 heeft het Kabinet de Commissie Conglomeraatvorming Pensioenfondsen (kortweg: de Commissie) ingesteld om te bezien welke activiteiten pensioenfondsen wel en niet mogen verrichten. Op 5 november 2003 heeft de minister van SZW de bevindingen van de Commissie onder de titel “Het Pensioenfonds als taakorganisatie; schoenmaker blijf bij je leest” aan de Tweede Kamer gezonden.

De aanbevelingen van de Commissie zijn o.a. gericht op het bevorderen van een goede ‘pension fund governance’. In haar rapport heeft de Commissie destijds verder geconstateerd dat (ondernemend) beleggen ongemerkt kan overgaan in (beleggend) ondernemen. Zeker waar dat gepaard gaat met sturing van nevenactiviteiten, kan dat op gespannen voet komen te staan met een zorgvuldig pensioenfondsbestuur (pension fund governance). Vanuit het oogpunt van een goed pensioenfondsbestuur dient immers sprake te zijn van een heldere scheiding van verantwoordelijkheden, waarbij het fondsbestuur zich volledig kan concentreren op de beleidsmatige en bestuurlijke leiding van het pensioenfonds, zonder tevens de directe verantwoordelijkheid te dragen voor het management van nevenactiviteiten. Indien pensioenfondsen echter voldoende afstand bewaren tot andere activiteiten dan hun hoofdactiviteit, wordt daarmee ook voldoende gewaarborgd dat het door de Commissie benoemde onderscheid niet tot problemen zal leiden.

Op 9 februari 2004 is een reactie op het rapport van de Commissie aan de Tweede Kamer verzonden (Kamerstukken II 2003/04, 28 294, nr. 3). Bij brief van 8 september 2004 (Kamerstukken II 2003/04, 28 294, nr. 8) van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan de Tweede Kamer is een verdere uitwerking gegeven aan de voorstellen die de Commissie heeft gedaan. In deze brief is als algemeen uitgangspunt aangegeven dat pensioenfondsen zich, overeenkomstig hun sociale functie, dienen te beperken tot het verstrekken van pensioenuitkeringen en het verrichten van werkzaamheden die daar rechtstreeks verband mee houden.

In de genoemde brief is verder aangegeven dat het kabinet voor zelfregulering heeft gekozen om te komen tot de realisatie van het algemene uitgangspunt. De destijds reeds in volle omvang opgekomen discussie over “pension fund governance” bood een goede opening voor deze aanpak.

In het kader van “pension fund governance” wordt momenteel door sociale partners in de Stichting van de Arbeid in overleg met de pensioenkoepels en het CSO gewerkt aan een uniforme aanpak ten aanzien van een goed pensioenfondsbestuur. Naar verwachting wordt deze aanpak direct na de zomer van 2005 afgerond.

In de eerdergenoemde brief van 8 september 2004 is tevens aangekondigd dat het kabinet in 2007 zal evalueren of pensioenfondsen hun organisatie zodanig hebben vormgegeven dat er sprake is van een heldere scheiding van verantwoordelijkheden, waarbij het fondsbestuur zich volledig kan concentreren op de beleidsmatige en bestuurlijke leiding van het pensioenfonds, zonder tevens de directe verantwoording te dragen voor het management van nevenactiviteiten. Het referentiekader geeft aan op welke specifieke aspecten zal worden gefocust bij die evaluatie.

De algemene aanpak

Een belangrijk deel van de problematiek inzake conglomeraatvorming zal zijn beslag vinden via de bredere discussie over “pension fund governance”. Het referentiekader geeft invulling aan de gedachte dat zelfregulering niet hetzelfde kan zijn als “geen regulering”.

Zelfregulering is met andere woorden geen vrijblijvende zaak. Indachtig de aanpak van zelfregulering, richt het referentiekader zich op *governance* en *transparantie* zonder in extenso voor te schrijven wat wel en niet geoorloofd is. De gekozen aanpak laat de beleggingsvrijheid van pensioenfondsen dan ook volledig ongemoeid.

Vanuit de hierboven geformuleerde gedachten beperkt het referentiekader zich tot elementen waarmee pensioenfondsen – ten behoeve van de directe belanghebbenden - op transparante wijze inzichtelijk kunnen maken dat zij daadwerkelijk voldoende afstand bewaren tot eventuele nevenactiviteiten en dat pensioenfondsen zich dus beperken tot het verstrekken van pensioenuitkeringen en het verrichten van werkzaamheden die daar rechtstreeks verband mee houden.

Het referentiekader

I. De algemene uitgangspunten

Als algemeen uitgangspunt is ervoor gekozen dat pensioenfondsen zich dienen te beperken tot het verstrekken van pensioenuitkeringen en het verrichten van werkzaamheden die daar rechtstreeks verband mee houden. De omschrijving van de taken van het pensioenfonds zal logischerwijs een plaats moeten vinden in de statuten van het fonds.

Op bovenstaande regel kan *één uitzondering* worden gemaakt. Het is pensioenfondsen - conform de gegroeide praktijk – wel toegestaan om VUT-regelingen uit te voeren. Op grond van het ingezette beleid mag verwacht worden dat dergelijke regelingen op termijn geheel komen te verdwijnen. Deze uitzondering kan dan ook gezien worden als een overgangsmaatregel.

Het tweede uitgangspunt is dat pensioenfondsen volledig vrij zijn in hun beleggingen. Die vrijheid gaat wel gepaard met transparantie en een goed pensioenfondsbestuur.

II. Personele Unies

Niet toegestane activiteiten dient het pensioenfonds onder te brengen in een aparte rechtspersoon die juridisch volstrekt gescheiden dient te zijn van het pensioenfonds. Wel kan sprake zijn van een deelneming in de betreffende rechtspersoon. Vanuit een goed pensioenfondsbestuur kan op directieniveau geen sprake zijn van een personele unie tussen het pensioenfonds en de bedoelde rechtspersoon.

Ook op *bestuursniveau* dient *terughoudend* om te worden gegaan met personele unies.

Voorzover op bestuursniveau toch sprake is van personele unies, dient het pensioenfondsbestuur aan te geven waarom dit een verantwoorde keuze is die in beginsel niet in de weg staat aan een goed pensioenfondsbestuur.

Op de vraag langs welke weg deze (schriftelijke) verantwoording wordt afgelegd, wordt hier geen dwingend antwoord gegeven. Verwacht mag echter worden dat deze verantwoording een logische plek kan vinden in de bredere discussie over pension fund governance.

III. De Verklaring van beleggingsbeginselen

In de brief van 8 september aan de TK is aangegeven dat de uitgangspunten die een pensioenfondsbestuur hanteert en de maatregelen die het treft om voldoende afstand te bewaren tot de ondernemingen waarin in meer of mindere mate wordt deelgenomen, een plaats zullen moeten krijgen in de op te stellen “Verklaring inzake de beleggingsbeginselen”.

Artikel 12 van de Europese richtlijn 2003/41/EG (de zogenaamde Pensioenfondsenrichtlijn) verplicht pensioensinstellingen tot een dergelijke “Verklaring inzake de beleggingsbeginselen”. Bij de evaluatie kan worden nagegaan of en op welke wijze pensioenfonds de bovenbedoelde maatregelen in de Verklaring opnemen.